

Handläggare
Stefan Larsson Lindmark
Telefon: 08-50808494**Till**
Kungsholmens stadsdelsnämnd
2025-06-12

Riktlinjer för ansökan och placering i förskola och pedagogisk omsorg i Stockholms stad

Remiss från Kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Sammanfattning

Förskoleförvaltningen har fått i uppdrag att revidera *Regler för intagning och plats i förskola i Stockholms stad* identifierat att det behövs en ny struktur för de styrdokument som ska gälla för förskola och pedagogisk omsorg i kommunal respektive enskild regi i Stockholms stad.

Förskoleförvaltningens förslag är att riktlinjerna träder i kraft tidigast den 1 juli 2026.

Stadsdelsförvaltningen anser att det är ett bra initiativ att revidera riktlinjerna för att de ska vara aktuella och relevanta. Förvaltningen ser dock att några delar i de föreslagna riktlinjerna behöver förändras och förtydligas.

Bakgrund

Revideringar av riktlinjerna, som beslutades av kommunstyrelsen 2019, behöver ske eftersom många olika förändringar skett, bland annat har ny lagstiftning tillkommit.

Framför allt behöver revideringen ske för att säkerställa att Stockholms stad ger en likvärdig service för vårdnadshavare som ansöker om placering eller har placering för sitt/sina barn i kommunal förskola i Stockholms stad.

Ärendet

Riktlinjerna, som föreslås ha namnet *Riktlinjer för ansökan och placering i förskola och pedagogisk omsorg i Stockholms stad* är en revidering av och tänkt att ersätta nu gällande *Regler för intagning och plats i förskola och pedagogisk omsorg i Stockholms stad*.

Nuvarande regler är ett stadsövergripande styrdokument som har beslutats av kommunfullmäktige. Detsamma ska gälla föreslagna riktlinjer.

I samband med framtagandet av nya riktlinjer för ansökan och placering i förskola och pedagogisk omsorg i Stockholms stad har förvaltningen gjort en fördjupad utredning inklusive konsekvensanalys av följande tillägg.

- Alla barn i staden erbjuds förskola
- Kommunala verksamheter erbjuder garantiplatser
- Uppsökande verksamhet påbörjas från två års ålder

Förvaltningen har i utredningen kunnat identifiera vilka arbetsprocesser som behöver utvecklas i syfte att implementera föreslagna riktlinjer och kunna genomföra arbetet i praktiken med ansökan och placering. Med anledning av detta är förvaltningens förslag att riktlinjerna träder i kraft tidigast den 1 juli 2026.

Tillägg utifrån ny lagstiftning

Den 1 juli 2023 tillkom nya bestämmelser i skollagen som innebär att alla kommuner aktivt ska arbeta uppsökande och ta kontakt med vårdnadshavare till barn som inte har en plats i förskolan.

Kommunerna ska bland annat erbjuda och reservera en förskoleplats även om barnets vårdnadshavare inte har ansökt om förskoleplats. Till detta hör även att Stockholms stad har en skyldighet att erbjuda, om vårdnadshavare begär det, plats i förskola där hela eller en väsentlig del av utbildningen bedrivs på finska, meänkieli respektive samiska. Ovanstående bestämmelser har getts utrymme i avsnitt 2.3.3-2.3.4 samt 4.2.3 i föreslagna riktlinjer. Förtydligat och renodlat innehåll

Riktlinjerna har i följande delar varit föremål för förtydliganden.

- Ändringar har gjorts från "folkbokförda" barn till "bosatta" barn i syfte att tydliggöra att fler barngrupper än folkbokförda barn har rätt till förskola i staden.
- Ändringar från "förälder" till "vårdnadshavare" i de delar som rör ansökan och uppsägning av plats i förskola.
- Vistelsetid för barn med arbetslösa föräldrar har lagts till.

Barn med arbetslösa föräldrar har rätt till 30 timmar förskola.

- Regler kring vistelsetid, placering och avgift har tydliggjorts för barn som är i behov av särskilt stöd i sin utveckling i form av förskola.
- Vårdnadshavare ges längre tid att besvara ett platserbjudande (7 dagar) samt förtydliganden kring vad som händer om vårdnadshavare inte svarar på erbjudande om plats.
- Förtydliganden kring avsteg från turordningen.
- Förtydliganden kring anmälan om förändringar av vistelsetid för föräldrar.
- Förtydliganden kring alternativ förskola under semester, APT och planeringsdagar.
- Tillägg kring kontaktförsök innan förskolan säger upp en plats som stått outnyttjad en månad.
- Ändringar och förtydliganden gällande undantag från uppsägning av outnyttjad plats.

Delar som tagits bort

Följande delar i nuvarande *Regler för intagning och plats i förskola och pedagogisk omsorg i Stockholms stad* har inte tagits med i föreslagna riktlinjer.

- Att en förutsättning för att erhålla erbjudande om plats i förskola i Stockholm är att familjen inte har obetalda föräldraavgifter hos kommunen.
- Avsnitt om omsorg på obekvämt arbetstid.
- Att uppsägning av plats sker om vårdnadshavare har två obetalda månadsräkningar (föräldraavgifter).

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av förskoleavdelningen inom stadsdelsförvaltningen.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Stadsdelsförvaltningen anser att det är ett bra initiativ att revidera riktlinjerna för att de ska vara aktuella och relevanta.

Förvaltningen ser att några delar i de föreslagna riktlinjerna behöver förändras och förtydligas.

Rätt till förskola

Under 2.2.2 i riktlinjerna anges att barn till vårdnadshavare som är arbetslösa har rätt till 30-timmars förskola. Förvaltningen menar att denna riktlinje blir svår att följa i praktiken eftersom barnets förskola inte har möjlighet att kontrollera huruvida barnets vårdnadshavare är arbetslösa.

I samma stycke står det att barn till arbetslösa eller föräldralediga har rätt till plats i förskola 30 timmar i veckan och att dessa timmar kan fördelas på fyra eller fem dagar. Förvaltningen menar att denna skrivning kräver ett förtydligande om att barnet behöver ha samma schema för hela terminen, det vill säga att det är samma fyra eller fem dagar och samma tider dessa dagar som gäller för hela terminen.

Nuvarande skrivning kan tolkas som att det går att ha olika vistelsedagar och tider under en termin bara schemat lämnas in innan terminen startar.

Förvaltningen anser att texten *”Staden behöver inte erbjuda en plats enligt ovan om det med hänsyn till barnets levnadsförhållanden eller situation i övrigt är uppenbart obehövligt”* under avsnitt 2.3.4 är svår att tolka och inte behövs i riktlinjerna.

Ansökan och besked om plats

Under avsnitt 3.2 i riktlinjerna anges följande *”Det tidigast möjliga datumet för att ansöka om plats i förskola och pedagogisk omsorg är barnets sexmånadersdag. Om ansökan inkommer tidigare, blir ködatumet automatiskt barnets sexmånadersdag”*.

Förvaltningen föreslår att den första meningen i stycket omformuleras eftersom det faktiskt är möjligt att söka plats tidigare än barnets sexmånadersdag, även om kötiden inte räknas förrän den dagen.

Enligt förslaget till nya riktlinjer ökas svarstiden för erbjudanden om plats till vårdnadshavare från 5 vardagar till 7 vardagar vilket förvaltningen bedömer kan få negativa konsekvenser för både vårdnadshavare och förskolor.

En svarstid på 7 vardagar innebär i praktiken 9 dagars svarstid eftersom minst en helg kommer att räknas in och ibland fler helgdagar. Placeringen av barn pågår under lång tid och många förändringar sker innan barnen börjar på förskolorna. Redan i början av året påbörjas till exempel placeringen av barn i augusti.

Den längre svarstiden för vårdnadshavarna innebär att placeringen av barn kommer att ta längre tid och därigenom kommer vårdnadshavare få erbjudande om plats senare i processen.

Med nuvarande svarstid på 5 vardagar kan till exempel barn fyra i kön till en förskola erbjudas plats tidigast 21 dagar efter att de tre första barnen i kön tackat nej.

Med den nya svarstiden på 7 vardagar kan barn fyra i kön tidigast få erbjudande om plats efter 27 dagar efter att det första tre barnen i kön erbjudits plats.

Den längre svarstiden innebär också att förskolor inte kan påbörja inskolningen när platsen blir ledig eftersom det inte är säkert att det första barnen i kön tackar ja och många barn som erbjuds plats går ofta på en förskola där de har en månads uppsägningstid.

Detta kan också påverka förskolornas ekonomi negativt eftersom det kommer bli vanligare att placeringen inte kan påbörjas innan den sista vardagen i månaden som är avläsningsdag för att få förskoleschablon.

Platsgaranti på kommunala förskolor

En stor förändring jämfört med nuvarande riktlinjer är att den så kallade platsgarantin bara ska erbjudas på kommunala förskolor.

Detta framgår under avsnitt 4.1.1 i riktlinjerna och gäller om barnet inte erbjuds plats på någon av de förskolor vårdnadshavarna valt. I samma avsnitt framgår det att barnet i dessa fall ska erbjudas plats så nära hemmet som möjligt.

Idag kan platsgaranti även erbjudas i fristående förskolor som är med i den gemensamma förskolekön.

Förvaltningen menar att det kan bli svårare att erbjuda platsgaranti för barn nära hemmet när de fristående förskolor inte är möjliga att erbjuda plats på. Detta kan i sin tur leda till att barnen behöver byta förskola fler gånger jämfört om de får sin platsgaranti i närheten av hemmet.

Urvalsregler

Förvaltningen anser att urvalsgrunderna till de kommunala förskolorna under 4.2.1 är relevanta men att det krävs ett förtydligande.

Förvaltningen har länge sett ett behov av att förtydliga hur urvalet av platser ska göras för platsgarantin om fler barn står i kö till en förskola än det finns platser.

Urvalsgrund 2 är för barn som har platsgaranti, urvalsgrund 3 för syskon och urvalsgrund 4 för barn med längst kötid. Om dessa urvalsgrunder skulle tillämpas fullt ut skulle det i praktiken bara vara barn med platsgaranti som får plats på vissa förskolor medan barn med lång kötid sällan skulle få plats på dessa förskolor.

Förvaltningen menar att det i riktlinjerna behöver framgå inom vilken tidsperiod urvalsgrund 2 d.v.s. platsgarantin ska gå före urvalsgrund 3 och 4. Idag tillämpar stadsdelsförvaltningarna urvalsgrunden platsgaranti på olika sätt.

Vissa förvaltningar placerar alltid barn utifrån denna urvalsgrund även långt innan inskolningsdatumet. Andra stadsdelsförvaltningar väntar ut att barnet ska få plats med några av sina fem val innan de ungefär en månad innan barnet ska börja låter barn med platsgaranti gå före barn med syskon eller längre kötid.

För kommunala förskolor är urvalsgrund 1 Barn med behov av stöd för sin utveckling i form av förskola enligt 8 kap. 7 och 14 §§ skollagen.

Denna urvalsgrund saknas för fristående förskolor i riktlinjerna vilket förvaltningen inte förstår orsaken till eftersom även de fristående förskolorna ska följa skollagen.

Övriga synpunkter

Ambitionen i riktlinjerna är att använda uppdaterade och relevanta begrepp, vilket förvaltningen anser är bra. Därför räcker det med att begreppet vårdnadshavare används och det behöver inte dubbleras med benämningen förälder.

I dokumentet behöver det klargöras vad som menas med Stockholm i till exempel följande text: *2.1.1 Stockholms stad erbjuder barn, som är folkbokförda eller i övrigt bosatta i Stockholm och som inte har börjat i någon utbildning för fullgörande av skolplikten, plats i förskola enligt vad som avses i avsnitt 2.2 och 2.3*

Konsekvenser för barns rättigheter samt för jämställdhet

Förvaltningen bedömer att riktlinjerna i stort med nya formuleringar, struktur och tillägg utifrån ny lagstiftning inte innebär några negativa konsekvenser för barns rättigheter.

Förvaltningen ser dock att riktlinjernas skrivningar om att platsgaranti bara ska erbjudas kommunala förskolor och att fristående förskolor inte ska ha barn med behov av stöd för sin utveckling i form av förskola som första urvalsgrund, kan påverka barnen negativt.

Förslaget är vidare könsneutralt och får inga konsekvenser för jämställdhet mellan män och kvinnor.

Ann-Christine Hansson
Stadsdelsdirektör
Kungsholmens
stadsdelsförvaltning

Lena Forsberg
Avdelningschef
Kungsholmens
stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Riktlinjer för ansökan och placering i förskola och pedagogisk omsorg i Stockholms stad

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Ann-Christine Hansson, Stadsdelsdirektör	2025-05-22
Lena Forsberg, Avdelningschef	2025-05-22